# Sorumlu Davran??lar Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Sorumlu Davran??lar Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30493

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Özet

**Sorumlu Davran??lar Ölçe?i (SDÖ)**, ?rem Altunok Çal ve Rukiye Ye?il taraf?ndan 2019 y?l?nda geli?tirilmi?, okul öncesi dönem çocuklar?n?n sorumlu davran?? düzeylerini belirlemeye yönelik bir psikolojik ölçme arac?d?r. Ölçek, çocuklar?n sosyal kurallara uyma, görev bilinci, öz denetim ve ki?isel e?yalar?na sahip ç?kma gibi temel sorumluluk alanlar?ndaki yeterliliklerini sistematik olarak de?erlendirmek amac?yla yap?land?r?lm??t?r. Geli?tirme çal??mas?, ölçe?in psikometrik özelliklerini (geçerlik ve güvenirlik) kapsaml? bir ?ekilde incelemi?tir.

## Anahtar Kelimeler

Sorumlu davran??, sorumluluk, okul öncesi, geli?im, psikolojik ölçek, geçerlik, güvenirlik, çocuk geli?imi.

## Yazarlar

?rem Altunok Çal, Rukiye Ye?il.

## Amaç

SDÖ'nün temel amac?, 4-6 ya? aral???ndaki okul öncesi dönem çocuklar?n?n sergiledi?i sorumlu davran?? seviyelerini güvenilir ve geçerli bir biçimde ölçmektir. Bu ölçek, e?itimcilere ve ara?t?rmac?lara, çocuklar?n sosyal-duygusal geli?imlerini izleme ve sorumluluk bilincini art?rmaya yönelik hedeflenmi? e?itim programlar? veya müdahaleler tasarlama konusunda bilimsel dayanak sunmay? amaçlar.

Ölçek, çocuklar?n sorumluluk kavram?n? çok boyutlu olarak ele alarak, öz bak?m becerilerinden toplumsal kurallara uyuma kadar geni? bir yelpazede davran??lar? de?erlendirme imkan? sunar. Böylece, hem bireysel geli?im farkl?l?klar? hem de potansiyel geli?imsel ihtiyaçlar daha net bir ?ekilde tespit edilebilmektedir.

## Yap?

Ölçek, psikolojik bir yap? olarak **sorumluluk** kavram?n? ölçmektedir. Bu yap?, erken çocukluk döneminde bireyin, kendi eylemlerinin sonuçlar?n? kabul etmesi, görevlerini yerine getirmesi ve çevresine kar?? duyarl?l?k göstermesi ?eklinde tezahür eder. Sorumlulu?un ölçülmesi, genellikle gözlemlenebilir davran??lar ve tutumlar üzerinden gerçekle?tirilir.

SDÖ, sorumlu davran?? yap?s?n? temsil eden çe?itli alt boyutlar? içerecek ?ekilde geli?tirilmi?tir. Bu alt boyutlar, genellikle ki?isel düzen, görev tamamlama, sosyal sorumluluk ve çevreye kar?? sorumluluk gibi alanlar? kapsamaktad?r. Ölçe?in yap?sal temelleri, okul öncesi dönem

ARABPSYCHOLOGY.COM

çocuklar?n?n geli?imsel özelliklerine ve kuramsal sorumluluk modellerine uygun olarak belirlenmi?tir.

## Geçerlik

Sorumlu Davran??lar Ölçe?i'nin geçerlik çal??malar?, ölçe?in amaçlanan yap?y? do?ru bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamak üzere yap?lm??t?r. Çal??mada, öncelikle içerik geçerli?i için alan uzmanlar?n?n görü?lerine ba?vurulmu? ve maddelerin kapsam? de?erlendirilmi?tir.

Yap? geçerli?i ise hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak incelenmi?tir. Bu analizler sonucunda, ölçek maddelerinin beklenen kuramsal faktör yap?s?n? destekledi?i ve kabul edilebilir düzeyde uyum indekslerine sahip oldu?u tespit edilmi?tir. Bu bulgular, ölçe?in sorumlu davran?? yap?s?n?n farkl? yönlerini ölçme yetene?ine sahip oldu?unu göstermektedir.

## Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, ölçümlerin ne kadar tutarl? ve kararl? oldu?unu belirlemek amac?yla yap?lm??t?r. ?ç tutarl?l?k güvenirlik katsay?s? (Cronbach Alfa), ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar uyumlu oldu?unu göstermi?tir. Yap?lan analizlerde elde edilen yüksek katsay?lar, SDÖ'nün yüksek iç tutarl?l??a sahip oldu?unu ve ayn? yap?y? ölçen maddelerden olu?tu?unu kan?tlam??t?r.

Ek olarak, ölçe?in zamansal kararl?l???n? test etmek amac?yla test-tekrar test güvenirlik çal??mas? gerçekle?tirilmi?tir. Belirli bir zaman aral???yla yap?lan iki uygulama aras?ndaki puan korelasyonlar?n?n yüksek ve istatistiksel olarak anlaml? olmas?, ölçe?in zaman içinde tutarl? sonuçlar verdi?ini ve kararl? bir ölçüm arac? oldu?unu göstermi?tir.

## Faktör Analizi

Sorumlu Davran??lar Ölçe?i'nin yap?sal özelliklerini belirlemek amac?yla kapsaml? faktör analizi teknikleri kullan?lm??t?r. Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA), ölçe?in çok boyutlu bir yap?ya sahip oldu?unu ve maddelerin birden fazla faktör alt?nda topland???n? göstermi?tir. Bu faktörler, çocuklarda gözlemlenen sorumluluk davran???n?n farkl? bile?enlerini (örne?in, öz yeterlilik, sosyal etkile?imde sorumluluk) temsil etmektedir.

AFA ile belirlenen faktör yap?s?, daha sonra Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile do?rulanm??t?r. DFA sonuçlar?, önerilen çok faktörlü modelin örneklem verilerine mükemmel veya kabul edilebilir düzeyde uyum sa?lad???n? göstermi?tir (Örn., Ki-kare/serbestlik derecesi oran?, RMSEA, CFI ve TLI de?erleri). Bu bulgular, ölçe?in kuramsal yap?s?n?n ampirik olarak güçlü bir ?ekilde desteklendi?ini belirtmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Ölçme Arac?

**Test Tipi:** Geli?tirme ve De?erlendirme Ölçe?i (Ö?retmen/Ebeveyn Raporu)

**Format:** Likert Tipi Derecelendirme (Orijinal çal??mada detay belirtilmemi?tir, ancak davran??sal gözlem esas?na dayan?r.)

**Mevcut Diller:** Türkçe (Turkish)

**Popülasyon Grubu:** Çocuklar (Ö?retmen veya Ebeveyn Gözlemi)

**Ya? Grubu:** Okul öncesi dönem çocuklar? (4-6 ya?)

**Popülasyon Detaylar?:** Türkiye'deki okul öncesi e?itim kurumlar?na devam eden çocuklar üzerinde standardize edilmi?tir.

**Test Metodolojisi:** Gözlem yoluyla, çocu?un belirli sorumlu davran??lar? ne s?kl?kta veya ne düzeyde sergiledi?ini belirlemek için e?itimciler veya ebeveynler taraf?ndan doldurulur.

## Anahtar Kelimeler

Sorumluluk, Faktör Analizi, Geçerlik, Güvenirlik, Okul Öncesi, Davran??sal Ölçek, Psikometri.

## Yazarlar

**Yazar ORCID Tan?mlay?c?:** Bilgi mevcut de?ildir.

**Kurumsal E-posta Adresleri:** Bilgi mevcut de?ildir.

**?leti?im Adresi:** ?rem Altunok Çal (E-posta: iremraika@gmail.com)

## ?zinler, Ücret ve Test Y?l?

**Test Y?l?:** 2019

**?zinler ve Kullan?m Ücreti:** Ölçe?in kullan?m haklar? ve izinleri için sorumlu yazar ?rem Altunok Çal ile do?rudan ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik ve kar amac? gütmeyen ara?t?rmalarda kullan?m genellikle izin dahilindedir, ancak ticari kullan?m için özel ücretlendirme söz konusu olabilir.

Orijinal makaleye Dergipark üzerinden eri?im sa?lanabilir: dergipark.org.tr

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: sorumlu-davranislar-olcegi-toad.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Kaynaklar

Altunok-Çal, ?. ve Ye?il, R. (2019). Okul öncesi dönem çocuklar?n?n sorumlu davranma düzeylerini belirleme ölçe?inin geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Manas Sosyal Ara?t?rmalar Dergisi, 8*(3), 2415-2431.

## Sorumlu Davran??lar Ölçe?i Maddeleri

**ÖNEML?:** A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri bu kaynakta listelenmemi?tir. Maddelerin tam listesine ula?mak için lütfen referans verilen Altunok-Çal ve Ye?il (2019) makalesine ba?vurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM